

Spomienky na moje rodné mesto – starú Prievidzu a jej časť Sihot'. To, čo píšem, sú prežité spomienky z môjho detstva, nie je to vpísané do žiadnej kroniky. Píšem z vlastnej pamäte, aj keď mám už 83 rokov.

Sihot'

Vo väčšine miest je najvýraznejšou časťou námestie (rínok), z ktorého sa rozbiehajú cesty do jednotlivých častí mesta. V našom meste boli najstaršími časťami Dlhá ulica a Podskalie. Keďže Mladý potok preteká južným okrajom mesta, výstavba sa ťahala z námestia južne až po mlyn, ktorý tvoril vlastne severnú hranicu časti Sihote, po prievidsky „Sigote“. Pomenovanie tejto časti vzniklo správne, lebo priestor medzi Mladým potokom a riekou Handlovkou bol vlastne ostrov, čo znamená Sihot'. Sigot', táto časť nášho mesta, bola dômyselne zastavaná tak, že väčšie priestory vyhovovali poľnohospodárstvu, ale tiež remeselníckej činnosti, ktorou sa zaoberala väčšina obyvateľov. Každý však mal popri remese aj malé hospodárstvo, ktoré bolo zárukou zabezpečenia rodiny.

Táto časť mesta a jej výstavba vznikala postupne z potreby obyvateľstva prispôbiť sa podmienkam pôdy – ich živiteľky. Pri vstupe do Sigote bol pánsky dom s vežičkou, volali sme ho Pivovar. Bol ohradený hradbami, bývali v ňom väčšinou úradnícke rodiny, ktoré sa cítili byť niečím viac, ako ich susedia. Skutočne tam bola pekná, veľká záhrada a dvor. Bolo čo obdivovať. Majitelia Pivovaru sa menili, až kým v roku 1940 nekúpil celý areál majster Ondrej Prístavok, ktorý tam postupne vybudoval peknú zámočnícku dielňu s vysokou produktivitou. Postranné domy v Sigoti boli väčšinou samostatné, s veľkým dvorom a záhradou.

Len dva domy na východnej strane Sigote boli poschodové a spoločné, dom Štefana Černayho, môjho strýca, o ktorom maminka hovorili, že bol vyučený za krajčírka, ale rodinu so šiestimi deťmi živil z gazdovstva. Černayho dom bol spojený s domom šustra Šóšku, ktorý reparoval topánky celej Sigoti. Nasledoval dom roľníka Jozefa Zimana v jednom celku s domom vdovy Anny Vavrovej. Medzi týmito väčšími domami bol malý, skromný, ale pekný dom krajčírky pani Majténiovej, ktorá mala slobodnú dcéru Marišku. Na západnej strane Sigote z juhu bol dom nášho váženého pána šarhu Štefanovského. V susedstve bola kováčska šmikňa Jána a Jozefa Mečiarovcov,

ktorí bývali v poschodovom dome. V dome bývali i sestry Mečiarové, Agatka a Margitka. Agatka pracovala v poslednom čase v obchode s hračkami a športovými potrebami, Margitka v obchode s bavlnkami, teda v textilnej galantérii v blízkosti „Hlinkovho“ mäsiarstva oproti hotelu Hviezda. Margitka, vyučená krajčírka, bola povestná svojimi ručnými prácami, najmä však ako zručná vyšivačka. Dodnes sa v šatníkoch Prievidžaniek nájdu i háčkované doplnky od Margitky Mečiarovej.

Oproti domu Mečiarovcov bola studňa, jediný zdroj pitnej vody pre všetkých obyvateľov Sigote až do roku 1932, kedy bol vybudovaný verejný vodovod i v tejto mestskej časti Prievidze. Studňa bola vymurovaná kamennými žabcami, čerpadlo bolo vlastne drevený valec, v ktorom bol upravený sací systém vody. Ísť po vodu znamenalo aj spoločenský kontakt, pri studni sa susedia schádzali, porozprávali.

Ako sa hovorilo „v kúte Sigote“, bol starý dom Štefana Leporisa, ktorý neskôr kúpil Jozef Záh. Vedľa tohto domu stál dom stolárskeho majstra Juraja Leporisa, môjho otca. Jeho susedom bol Michal Pálik, pôvodne vyučený debnár, ale svojmu remeslu sa dlho nevenoval a žil z gazdovstva. Vedľa Michala Pálika bol dom Jána Pšenku, kováčskeho majstra. Smerom k námestiu pokračovala veľká Kiššova záhrada, ktorú sme volali „rajská“, a takou aj bola. Pokračovaním zástavby bol malý, skromný dom holiča Alojza Juríka, vedľa kováčska „šmikňa“ Štefana Cibulku, ktorú si neskôr prenajal majster Valent Tomášik. K „šmikni“ patril aj obytný dom Cibulkovcov. Keď zomrela aj stará pani Cibulková, dom si prenajal krajčír Jozef Fírbír mladší. V roku 1940 sa Jozef Fírbír odsťahoval a novým nájomníkom sa stal poštový asistent, vdovec Jozef Gorný s rodinou. Jeho dcéra Gabriela sa v roku 1946 stala mojou manželkou.

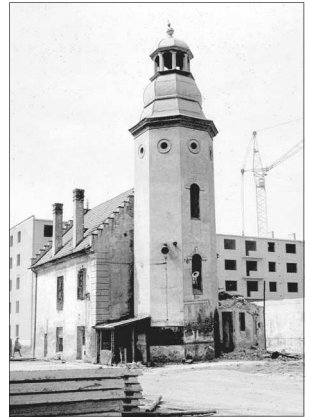
Za cibulkovským domom v severozápadnej časti Sigote bol dom Jozefa Ďuriaka, ktorý mal na vtedajšiu dobu výnimočné vzdelanie, štyri „gymnázie“. Po prvej svetovej vojne však so svojím vzdelaním nenašiel uplatnenie, a keďže mal šesť detí, musel sa venovať gazdovaniu. V úzadí bol dom bratov Ladislava a Jozefa Třínikovcov. Laco bol šustrom a Jožko bol výpravcom na železnici. Vedľa Třínikovcov bol dom železničiara Jána Šnírera, ktorý býval so svojou slobodnou sestrou Aninou. Smerom k námestiu, na severozápadnom okraji Sigote, oproti Prístavkovmu domu, bol starý dom s veľkým dvorom garbiara Lukáča Ripku, v ktorom neskôr býval a gazdoval jeho syn František Ripka. V blízkosti dvora tohto domu pretekal Mladý potok.

Sigot', Sigot', naša Sigot', krásne spomienky. Len málo častí Prievidze sa môže pochváliť svojou históriou, už pomenovaním ostrov, ktoré trvalo dlhé roky. Až v štyridsiatych rokoch bola premenovaná Sigot' na Námestie Jána Hollého a toto pomenovanie trvalo do jej zániku, asanácie v roku 1965. Škoda, lebo ani na hlavnom námestí nebolo toľko veselosti, ako v našej Sigoti. Zablatená Sigot' bola v rokoch 1930 – 1931 upravená sutinou zo zbúraného starého Mestského domu a tým vznikol pekný priestor so skromným, ale elektrickým osvetlením. Prievidzskí mestskí páni rozhodli o využití tohto priestoru pre všetky zábavné podniky, ako cirkusy, kolotoče, hojdačky, strelnice, bábkové divadlo a rôzne, v tom čase príťažlivé zábavy. Bolo to veľmi múdre rozhodnutie, pretože lepšieho miesta na takýto účel v meste nebolo. Bolo blízko námestia a vyhovovalo všetkým obyvateľom, dospelým, mládeži, i deťom.

Večer sa z ampliónu ozývala muzika, akoby zvolávala na pobavenie. Zo Sigote sa stalo korzo stretnutia mladých, veď vždy sa bolo o čom porozprávať. Malo to však malý háčik, ktorý sa napokon ukázal tiež zábavným. Cez Sigot' viedla jediná prašná cesta, po ktorej chodila i väčšina dobytky z paše domov, do jednotlivých ulíc. Po kravách zostali na ceste „placky“ rôznej veľkosti a vzdialenosti. Chodníka nebolo a kto išiel po ceste, musel tieto „značky“, obchádzať a preskakovať. Vyzeralo to tak, ako keby tancoval charleston.

Zvlášť obľúbené bolo „gašparkové“ divadlo, najradšej ho mali deti a starší ľudia. Po celodennej práci im dobre padlo, keď sa zabavili a schuti zasmiali. Zaujímavé boli i predstavenia v cirkuse, tie boli mimoriadnym zážitkom, najmä rôzne akrobatické výkony, krotenie divej zveri, vystúpenia fakírov, ukážka cvičených koní v manéži, a to všetko pri typickej cirkusovej hudbe, len za dve-tri koruny.

Veľa mladých na Sigoti i bývalo. Pochádzali väčšinou z viacdetných rodín, takže sa bolo s kým hrať rôzne detské hry. Dievčatá mali jemnejšie hry a chlapci im robili na protiveň, aby na seba upozornili. Ale majú do stredu Sigote sme postavili pre všetky dievčence, nemohli sme robiť žiadne rozdiely.

Pivovar na Sigoti.

Juraj Leporis (1925)